

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy w budownictwie

Opracował: Jerzy Weremczuk
17.03.2018 r.

USTAWA z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy

- Art. 9. 1. Główny Inspektor Pracy nadaje uprawnienia rzeczoznawcy do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy na wniosek Komisji Kwalifikacyjnej do Oceny Kandydatów na Rzeczoznawców, zwanej dalej „*Komisją*”, oraz prowadzi centralny rejestr wydanych uprawnień.

Art. 23. 1. W toku postępowania kontrolnego inspektor pracy ma prawo:

- 1) swobodnego wstępu na teren oraz do obiektów i pomieszczeń podmiotu kontrolowanego;
- 2) przeprowadzania oględzin obiektów, pomieszczeń, stanowisk pracy, maszyn i urządzeń oraz przebiegu procesów technologicznych i pracy;
- 3) żądania od podmiotu kontrolowanego oraz od wszystkich pracowników lub osób, które są lub były zatrudnione, albo które wykonują lub wykonywały pracę na jego rzecz na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym osób wykonujących na własny rachunek działalność gospodarczą, a także osób korzystających z usług agencji zatrudnienia, pisemnych i ustnych informacji w sprawach objętych kontrolą oraz wzywania i przesłuchiwania tych osób w związku z przeprowadzaną kontrolą;
- 4) żądania okazania dokumentów dotyczących budowy, przebudowy lub modernizacji oraz uruchomienia zakładu pracy, planów i rysunków technicznych, dokumentacji technicznej i technologicznej, wyników ekspertyz, badań i pomiarów dotyczących produkcji bądź innej działalności podmiotu kontrolowanego, jak również dostarczenia mu próbek surowców i materiałów używanych, wytwarzanych lub powstających w toku produkcji, w ilości niezbędnej do przeprowadzenia analiz lub badań, gdy mają one związek z przeprowadzaną kontrolą;

- 5) żądania przedłożenia akt osobowych i wszelkich dokumentów związanych z wykonywaniem pracy przez pracowników lub osoby świadczące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy;
- 6) zapoznania się z decyzjami wydanymi przez inne organy kontroli i nadzoru nad warunkami pracy oraz ich realizacją;
- 7) utrwalania przebiegu i wyników oględzin, o których mowa w pkt 2, za pomocą aparatury i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku;
- 8) wykonywania niezbędnych dla celów kontroli odpisów lub wyciągów z dokumentów, jak również zestawień i obliczeń sporządzanych na podstawie dokumentów, a w razie potrzeby żądania ich od podmiotu kontrolowanego;
- 9) sprawdzania tożsamości osób wykonujących pracę lub przebywających na terenie podmiotu kontrolowanego, a także osób korzystających z usług agencji zatrudnienia, ich przesłuchiwanie i żądania oświadczeń w sprawie legalności zatrudnienia lub prowadzenia innej działalności zarobkowej;
- 10) korzystania z pomocy biegłych i specjalistów oraz akredytowanych laboratoriów.

- Art. 24.** 1. Inspektorzy pracy są uprawnieni do przeprowadzania, bez uprzedzenia i o każdej porze dnia i nocy, kontroli przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności stanu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz kontroli przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia w zakresie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 i 4.
2. Kontrolę przeprowadza się po okazaniu legitymacji służbowej potwierdzającej tożsamość i uprawnienia inspektora pracy lub innego upoważnionego pracownika Państwowej Inspekcji Pracy.
3. Kontrolę przedsiębiorcy przeprowadza się po okazaniu legitymacji służbowej i upoważnienia do jej przeprowadzenia.

Uprawnienia rzeczoznawcy do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy, zwanego dalej „*rzecznawcą*”, mogą być nadane osobie, która:

- ukończyła wyższe studia techniczne;
- legitymuje się co najmniej 5-letnią praktyką zawodową w zakresie ukończonego kierunku studiów;
- ukończyła kurs przygotowujący do opiniowania projektów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, przeprowadzony przez podmiot upoważniony przez Głównego Inspektora Pracy, według programu zatwierdzonego przez Głównego Inspektora Pracy;
- złożyła, z wynikiem pozytywnym, egzamin przed Komisją.

Decyzje inspektora pracy

Art. 34. 1. Decyzje, o których mowa w art. 11 pkt 1-7 i art. 11a, wydawane są w formie pisemnej lub stanowiącej wpis do dziennika budowy. 1a. Decyzje, o których mowa w art. 11 pkt 1-4, mogą być wydawane w formie ustnej.

- 1b. Polecenia, o których mowa w art. 11 pkt 8, wydawane są w formie ustnej

USTAWA z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane

Art. 56. 1. Inwestor, w stosunku do którego nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego, jest obowiązany zawiadomić, zgodnie z właściwością wynikającą z przepisów szczególnych, organy:

- 1) **Skreślony**
- 2) Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- 3) Państwowej Inspekcji Pracy, - **skreślony**
- 4) Państwowej Straży Pożarnej - o zakończeniu budowy obiektu budowlanego i zamiarze przystąpienia do jego użytkowania.

Organy zajmują stanowisko w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym.

Kodeks Pracy

Art. 213. § 1. Pracodawca jest obowiązany zapewniać, aby budowa lub przebudowa obiektu budowlanego, w którym przewiduje się pomieszczenia pracy, była wykonywana na podstawie projektów uwzględniających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, ~~pozytywnie zaopiniowanych przez uprawnionych rzeczoznawców, zgodnie z odrębnymi przepisami.~~

§ 2. Obiekt budowlany, w którym znajdują się pomieszczenia pracy, powinien spełniać wymagania dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 3. Przebudowa obiektu budowlanego, w którym znajdują się pomieszczenia pracy, powinna uwzględniać poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 4. Przepisy § 1-3 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy budowa lub przebudowa dotyczy części obiektu budowlanego, w której znajdują się pomieszczenia pracy.

•

Kodeks pracy

Art. 214. § 1. Pracodawca jest obowiązany zapewniać pomieszczenia pracy odpowiednie do rodzaju wykonywanych prac i liczby zatrudnionych pracowników.

§ 2. Pracodawca jest obowiązany utrzymywać obiekty budowlane i znajdujące się w nich pomieszczenia pracy, a także tereny i urządzenia z nimi związane w stanie zapewniającym bezpieczne i higieniczne warunki pracy.

PRAWO BUDOWLANE

- ❖ Do obowiązków inwestora należy w szczególności zapewnienie opracowania planu bioz (art. 18.1 Prawa Budowlanego).
- ❖ Kierownik budowy jest obowiązany sporządzić lub zapewnić sporządzenie, przed rozpoczęciem budowy, planu bioz, uwzględniając specyfikę obiektu budowlanego i warunki prowadzenia robót budowlanych, w tym planowane jednoczesne prowadzenie robót budowlanych i produkcji przemysłowej (art. 21a Prawa Budowlanego).

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY¹⁾
z dnia 23 czerwca 2003 r.
w sprawie informacji dotyczącej
bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
oraz planu bezpieczeństwa i ochrony
zdrowia(Dz. U. z dnia 10 lipca 2003 r.)**

Plan bioz sporządza się jeżeli:

- ❖ Przewidywane roboty budowlane mają trwać dłużej niż 30 dni roboczych i jednocześnie będzie przy nich zatrudnionych co najmniej 20 pracowników lub pracochłonność planowanych robót będzie przekraczać 500 osobodni.
- ❖ W trakcie budowy wykonywany będzie przynajmniej jeden z rodzajów robót budowlanych wymienionych poniżej
 - prace, których charakter stwarza szczególnie wysokie ryzyko powstania zagrożenia przysypania ziemią lub upadku z wysokości,
 - występuje działanie substancji chemicznych lub czynników biologicznych,

- prace stwarzające zagrożenie promieniowaniem jonizującym,
- prace w pobliżu linii wysokiego napięcia lub czynnych linii komunikacyjnych,
- prace stwarzające ryzyko utonięcia,
- prace w studniach, pod ziemią i w tunelach,
- prace wykonywane przez kierujących pojazdami zasilanymi z linii napowietrznych,
- prace w kesonach, z atmosferą wytwarzaną ze sprężonego powietrza,
- prace z materiałami wybuchowymi,
- montaż i demontaż ciężkich elementów prefabrykowanych.

- ❖ Wykonywanie wykopów o ścianach pionowych bez rozparcia o głębokości większej niż 1,5 m oraz wykopów o bezpiecznym nachyleniu ścian o głębokości większej niż 3,0m.
- ❖ Roboty, przy których wykonywaniu występuje ryzyko upadku z wysokości ponad 5,0 m.
- ❖ Rozbiórki obiektów budowlanych o wysokości powyżej 8 m.
- ❖ Roboty wykonywane na terenie czynnych zakładów przemysłowych.
- ❖ Montaż, demontaż i konserwacja rusztowań przy budynkach wysokich i wysokościowych.
- ❖ Roboty wykonywane przy użyciu dźwigów lub śmigłowców.

- ❖ Prowadzenie robót na obiektach mostowych metodą nasuwania konstrukcji na podpory.
- ❖ Montaż elementów konstrukcyjnych obiektów mostowych.
- ❖ Betonowanie wysokich elementów konstrukcyjnych mostów, takich jak przyczółki, filary i pylony.
- ❖ Fundamentowanie podpór mostowych i innych obiektów budowlanych na palach.
- ❖ Roboty wykonywane pod lub w pobliżu przewodów linii elektroenergetycznych, w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż:
 - - 3,0 m - dla linii o napięciu znamionowym max 1 kV,

- 5,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 kV, lecz nieprzekraczającym 15 kV,
- 10,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 kV, lecz nieprzekraczającym 30 kV,
- 15,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 kV, lecz nieprzekraczającym 110 kV,
- ❖ Roboty budowlane prowadzone w portach i przystaniach podczas ruchu statków.
- ❖ Roboty prowadzone przy budowlach piętrzących wodę, przy wysokości piętrzenia powyżej 1 m.
- ❖ Roboty wykonywane w pobliżu linii kolejowych.

- ❖ Roboty prowadzone w temperaturze poniżej -10°C .
- ❖ Roboty polegające na usuwaniu i naprawie wyrobów budowlanych zawierających azbest.
- ❖ Roboty remontowe i rozbiórkowe obiektów przemysłu energii atomowej.
- ❖ Roboty remontowe i rozbiórkowe obiektów, w których były realizowane procesy technologiczne z użyciem izotopów.
- ❖ Roboty wykonywane w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż 15,0 m - dla linii o napięciu 110kV i mniejszej niż 30,0 m - dla linii o napięciu powyżej 110 kV.

- ❖ Budowa i remont linii kolejowych (roboty torowe i podtorowe), sieci trakcyjnej i linii zasilającej sieć trakcyjną i urządzenia elektroenergetyczne, linii i urządzeń sterowania ruchem kolejowym, sieci telekomunikacyjnych, radiotelekomunikacyjnych i komputerowych, związane z prowadzeniem ruchu kolejowego.
- ❖ Wszystkie roboty budowlane, wykonywane na obszarze kolejowym w warunkach prowadzenia ruchu kolejowego.
- ❖ Roboty prowadzone z wody lub pod wodą.
- ❖ Montaż elementów konstrukcyjnych obiektów mostowych.

- ❖ Fundamentowanie podpór mostowych i innych obiektów budowlanych na palach.
- ❖ Roboty prowadzone przy budowlach piętrzących wodę, przy wysokości piętrzenia powyżej 1 m.
- ❖ Roboty prowadzone w zbiornikach, kanałach, wnętrzach urządzeń technicznych i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych.
- ❖ Roboty związane z wykonywaniem przejść rurociągów pod przeszkodami metodami: tunelową, przecisku lub podobnymi.

- ❖ Roboty przy budowie, remoncie i rozbiórce torowisk.
- ❖ Roboty przy budowie i remoncie nabrzeży portowych i przepraw mostowych.
- ❖ Roboty ziemne związane z przemieszczaniem lub zagęszczaniem gruntu oraz roboty rozbiórkowe, w tym wykonywanie otworów w istniejących elementach konstrukcyjnych obiektów (przy użyciu materiałów wybuchowych).
- ❖ Roboty budowlane prowadzone przy montażu i demontażu ciężkich elementów prefabrykowanych, których masa przekracza 1,0 t.

Składa się z trzech części:

- ❖ strony tytułowej
 - ❖ części opisowej
 - ❖ części rysunkowej
-
- ❖ **Strona tytułowa** zawiera nazwę i adres obiektu budowlanego, imię i nazwisko lub nazwę inwestora oraz jego adres oraz imię i nazwisko oraz adres kierownika budowy oraz osoby sporządzającej plan bioz

- ❖ Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych obiektów.
- ❖ Ta część to nic innego jak harmonogram robót, który jest sporządzany dla wszystkich inwestycji.

Łódź: 26.03.2008r.		ZESPÓŁ BUDYNKÓW BIUROWYCH
Id	Nazwa zadania	
1		
2	ZESPÓŁ BUDYNKÓW BIUROWYCH GTC UL.WÓLCZAŃSKA 178 ŁÓDŹ	
3	Przekazanie placu budowy wraz z rozpoczęciem budowy	
4	Zlecenie na konstrukcję podporowe ścian	
5	Montaż konstrukcji podporowej ścian od ul. Wólczańskiej i ul. Kołcuńskiej	
6		
7		
8	BUDYNEK B	
9	ROBOTY ZIEMNE	
10	Zabezpieczenie ścian wykopu - ŚCIANY SZCZELINOWE	
11	Wykopy szerokoprzestrzenne z wywozem	
12	Strop wg koncepcji zabezpieczenia wykopu	
13	ROBOTY BUDOWLANE - Konstrukcja (Poziom -2; Poziom -1)	
14	Konstrukcja poziomu -2	
15	Chudy beton B10. Płyta fundamentowa B37	
16	Stupy żelbetowe prostokątne wraz ze zbrojeniem - B37	
17	Ściany żelbetowe wewnętrzne gr.20cm wraz ze zbrojeniem - B37 wodoodp.	
18	Strop żelbetowy gr.20cm wraz ze zbrojeniem - B37	
19	Konstrukcja poziomu -1	
20	Ściany żelbetowe wewnętrzne + podłogi wraz ze zbrojeniem - B37 wodoodp.	
21	Stupy żelbetowe prostokątne wraz ze zbrojeniem - B37	
22	Strop żelbetowy gr.20cm wraz ze zbrojeniem - B37	
23		
24	ROBOTY BUDOWLANE (Poziom +0; Poziom +1 do +6; DACH)	
25	Roboty budowlane- Budynek B	
26	Konstrukcja	
27	Konstrukcja parteru	
28	Stupy żelbetowe prostokątne wraz ze zbrojeniem - B37	
29	Ściany i podłogi żelbetowe wraz ze zbrojeniem	
30	Strop żelbetowy gr.20cm wraz ze zbrojeniem - B37	
31	Ściany zewnętrzne murowane	
32	Konstrukcja I-go piętra	
33	Stupy żelbetowe prostokątne wraz ze zbrojeniem - B37	
34	Ściany i podłogi żelbetowe wraz ze zbrojeniem	
35	Strop żelbetowy gr.20cm wraz ze zbrojeniem - B37	
36	Ściany zewnętrzne murowane	
37	Konstrukcja II-go piętra	
38	Stupy żelbetowe prostokątne wraz ze zbrojeniem - B37	
39	Ściany i podłogi żelbetowe wraz ze zbrojeniem	
40	Strop żelbetowy gr.20cm wraz ze zbrojeniem - B37	
41	Ściany zewnętrzne murowane	
42	Konstrukcja III-go piętra	

- ❖ Wykaz istniejących obiektów budowlanych podlegających adaptacji lub rozbiórce – najlepiej z krótką charakterystyką stanu technicznego, który ma olbrzymie znaczenie dla identyfikacji zagrożeń.
- ❖ Wykaz elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie np. inwentaryzacja instalacji podziemnych, występowanie np. starych fundamentów, tuneli podziemnych.
- ❖ Informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji - można także zawrzeć informacje o historii terenu, która może wpłynąć na bezpieczeństwo np. dawne bagna, tereny dawnych poligonów.

- ❖ Informacja o wydzieleniu i oznakowaniu miejsca prowadzenia prac, stosownie do rodzaju zagrożenia
- ❖ Informacja o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych:
 - określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - konieczność stosowania środków ochrony indywidualnej,
 - zasady bezpośredniego nadzoru.

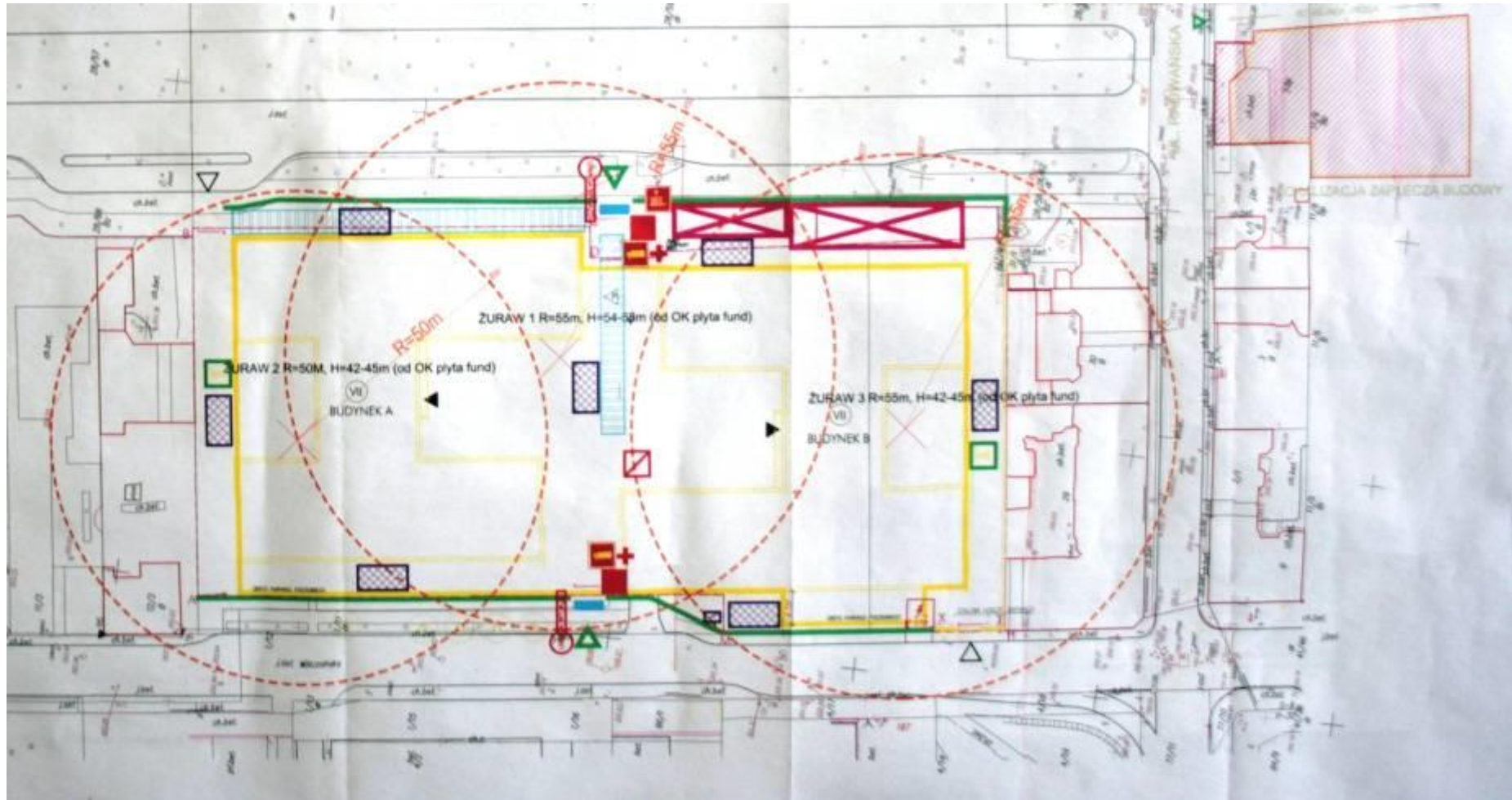
- ❖ Sposób przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów na terenie budowy.
- ❖ Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.
- ❖ Wskazanie miejsca przechowywania dokumentacji budowy oraz dokumentów niezbędnych do prawidłowej eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych.

Zawiera:

- ❖ czytelną legendę;
- ❖ oznaczenie czynników mogących stwarzać zagrożenie;
- ❖ rozmieszczenie urządzeń przeciwpożarowych wraz z parametrami poboru mediów, punktami czerpalnymi, zaworami odcinającymi, drogami dojazdowymi;
- ❖ rozmieszczenie sprzętu ratunkowego
- ❖ rozmieszczenie i oznaczenie granic obszarów wewnętrznych i zewnętrznych stref ochronnych, takich jak strefy magazynowania i składowania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych, strefy pracy sprzętu zmechanizowanego i pomocniczego;

- ❖ rozmieszczenie placów produkcji pomocniczej, takich jak węzły produkcji betonu cementowego i asfaltowego, prefabrykatów;
- ❖ przedstawienie rozwiązań układów komunikacyjnych, transportu na potrzeby budowy oraz ogrodzenia terenu;
- ❖ lokalizację pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

§ 2. 1. Informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwana dalej "informacją", zawiera stronę tytułową i część opisową.

2. Strona tytułowa zawiera:

- 1) nazwę i adres obiektu budowlanego;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę inwestora oraz jego adres;
- 3) imię i nazwisko oraz adres projektanta, sporządzającego informację.

3. Część opisowa zawiera:

- 1) zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych obiektów;
- 2) wykaz istniejących obiektów budowlanych;
- 3) wskazanie elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi;

Informacja BLOZ

- 4) wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia;
- 5) wskazanie sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych;
- 6) wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń.

Dz.U.03.169.1650

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

z dnia 26 września 1997 r.

w sprawie ogólnych przepisów

bezpieczeństwa i higieny pracy

Budynki i inne obiekty budowlane, w których znajdują się pomieszczenia pracy, powinny być zbudowane i utrzymywane zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach techniczno-budowlanych.

Poniżej poziomu otaczającego terenu mogą znajdować się pomieszczenia pracy w garażu, kotłowni i warsztatach podręcznych, pomieszczenia handlowe, usługowe i gastronomiczne w ulicznych przejściach podziemnych, w podziemnych stacjach komunikacyjnych i tunelach, w domach handlowych i hotelach oraz w obiektach zabytkowych, pod warunkiem zachowania wymagań przepisów techniczno-budowlanych i po uzyskaniu zgody właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, wydanej w porozumieniu z okręgowym inspektorem pracy.

Na warunkach określonych wyżej w przypadku zapewnienia oświetlenia dziennego, pomieszczenia stałej pracy mogą znajdować się w suterrenach lub piwnicach.

Wysokość pomieszczenia stałej pracy nie może być mniejsza niż:

1) 3 m w świetle - jeżeli w pomieszczeniu nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia,

2) ⁽²⁰⁾3,3 m w świetle - jeżeli w pomieszczeniu prowadzone są prace powodujące występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia.

Wysokość pomieszczeń, o których mowa w ust. 1, może być obniżona w przypadku zastosowania klimatyzacji - pod warunkiem uzyskania zgody państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

Wysokość określona w ust. 1 pkt 1 może być zmniejszona do:

1) 2,5 m w świetle:

a) jeżeli w pomieszczeniu zatrudnionych jest nie więcej niż 4 pracowników, a na każdego z nich przypada co najmniej po 15 m³ wolnej objętości pomieszczenia lub

b) w pomieszczeniu usługowym lub produkcyjnym drobnej wytwórczości mieszczącym się w budynku mieszkalnym, jeżeli przy wykonywanych pracach nie występują pyły lub substancje szkodliwe dla zdrowia, hałas nie przekracza dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w budynkach mieszkalnych, określonych w Polskich Normach, a na jednego pracownika przypada co najmniej 15 m³ wolnej objętości pomieszczenia,

2) 2,2 m w świetle - w dyżurce, portierni, kantorze, kiosku ulicznym, dworcowym i innym oraz w pomieszczeniu usytuowanym na antresoli otwartej do większego pomieszczenia.

Wysokość pomieszczenia czasowej pracy nie może być mniejsza niż:

1) 2,2 m w świetle - jeżeli w pomieszczeniu nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia,

2) ⁽²¹⁾2,5 m w świetle - jeżeli w pomieszczeniu prowadzone są prace powodujące występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia.

W pomieszczeniu o stropie pochyłym wymagania określone w ust. 1, 3 i 4 stosuje się do średniej wysokości pomieszczenia, przy czym w najniższym miejscu wysokość pomieszczenia nie może być mniejsza w świetle niż 1,9 m (licząc od poziomu podłogi do najniższej położonej części konstrukcyjnej sufitu).

Pomieszczenia pracy, w których przebywają pracownicy, nie mogą być zamykane w sposób uniemożliwiający wyjście z pomieszczenia. Jeżeli istnieją względy wymagające zamykania pomieszczeń w czasie pracy przed osobami nie upoważnionymi, należy stosować przy drzwiach zamki uniemożliwiające wejście z zewnątrz, a jednocześnie umożliwiające wyjście z pomieszczenia bez użycia klucza. W takiej sytuacji należy przewidzieć możliwość powiadamiania pracowników znajdujących się w takich pomieszczeniach o niebezpieczeństwie grożącym z zewnątrz.

W pomieszczeniach stałej pracy należy zapewnić oświetlenie dzienne, chyba że jest to niemożliwe lub niewskazane ze względu na technologię produkcji, a na stosowanie oświetlenia wyłącznie elektrycznego pracodawca uzyskał zgodę właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego wydaną w porozumieniu z okręgowym inspektorem pracy. Oświetlenie dzienne na poszczególnych stanowiskach pracy powinno być dostosowane do rodzaju wykonywanych prac i wymaganej dokładności oraz powinno spełniać wymagania określone w Polskiej Normie.

W pomieszczeniach pracy należy zapewnić temperaturę odpowiednią do rodzaju wykonywanej pracy (metod pracy i wysiłku fizycznego niezbędnego do jej wykonania) nie niższą niż 14°C (287 K), chyba że względy technologiczne na to nie pozwalają. W pomieszczeniach pracy, w których jest wykonywana lekka praca fizyczna, i w pomieszczeniach biurowych temperatura nie może być niższa niż 18°C (291 K.

¹⁾W pomieszczeniach pracy powinna być zapewniona wymiana powietrza wynikająca z potrzeb użytkowych i funkcji tych pomieszczeń, bilansu ciepła i wilgotności oraz zanieczyszczeń stałych i gazowych.

2. ⁽²⁶⁾W pomieszczeniach pracy, w których wydzielają się substancje szkodliwe dla zdrowia, powinna być zapewniona taka wymiana powietrza, aby nie były przekraczane wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń tych substancji.

3. Wymagania dotyczące parametrów powietrza w pomieszczeniach pracy określają odrębne przepisy i Polskie Normy.
§ 33. W pomieszczeniach pracy, w których następuje wydzielanie się ciepła przez promieniowanie w ilości przekraczającej na stanowiskach pracy 2500 (kJ×godz./m²) należy stosować nawiewną wentylację miejscową. Parametry nawiewanego powietrza powinny spełniać wymagania dla mikroklimatu gorącego, określone w przepisach w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

§ 34. Urządzenia lub ich części, z których mogą wydzielać się szkodliwe gazy, pary lub pyły, powinny być zhermetyzowane. W razie niemożliwości zhermetyzowania, urządzenia te powinny być wyposażone w miejscowe wyciągi.

§ 35. 1. ⁽²⁷⁾Powietrze doprowadzane do pomieszczeń pracy z zewnątrz przy zastosowaniu klimatyzacji lub wentylacji mechanicznej powinno być oczyszczone z pyłów i substancji szkodliwych dla zdrowia.

2. ⁽²⁸⁾Klimatyzacja lub wentylacja nie może powodować przeciągów, wyzębienia lub przegrzewania pomieszczeń pracy. Nie dotyczy to wentylacji awaryjnej.

3. Strumień powietrza pochodzący z urządzeń wentylacji nawiewnej nie powinien być skierowany bezpośrednio na stanowisko pracy.

§ 36. 1. Maksymalna temperatura nawiewanego powietrza nie powinna przekraczać 70°C (343 K) przy nawiewie powietrza na wysokości nie mniejszej niż 3,5 m od poziomu podłogi stanowiska pracy i 45°C (318 K) - w pozostałych przypadkach.

2. W pomieszczeniach pracy, w których występują łatwo palne lub niebezpieczne pod względem wybuchowym pyły, gazy lub pary, maksymalna temperatura nawiewanego powietrza powinna być zgodna z przepisami w sprawie ochrony przeciwpożarowej.

§ 37. ⁽²⁹⁾1. W przypadku zastosowania systemu klimatyzacji lub wentylacji mechanicznej należy zapewnić:

- 1) odpowiednią konserwację urządzeń i instalacji klimatyzacyjnych i wentylacyjnych w celu niedopuszczenia do awarii,
- 2) stosowanie środków mających na celu ograniczenie natężenia i rozprzestrzeniania się hałasu i drgań powodowanych pracą urządzeń klimatyzacyjnych i wentylacyjnych.

§ 105. 1. Pracą na wysokości w rozumieniu rozporządzenia jest praca wykonywana na powierzchni znajdującej się na wysokości co najmniej 1,0 m nad poziomem podłogi lub ziemi.

2. Do pracy na wysokości nie zalicza się pracy na powierzchni, niezależnie od wysokości, na jakiej się znajduje, jeżeli powierzchnia ta:

- 1) osłonięta jest ze wszystkich stron do wysokości co najmniej 1,5 m pełnymi ścianami lub ścianami z oknami oszklonymi;
- 2) wyposażona jest w inne stałe konstrukcje lub urządzenia chroniące pracownika przed upadkiem z wysokości.

- 1) Przy pracach na: słupach, masztach, konstrukcjach wieżowych, kominach, konstrukcjach budowlanych bez stropów, a także przy ustawianiu lub rozbiórce rusztowań oraz przy pracach na drabinach i klamrach na wysokości powyżej 2 m nad poziomem terenu zewnętrznego lub podłogi należy w szczególności: 1) przed rozpoczęciem prac sprawdzić stan techniczny konstrukcji lub urządzeń, na których mają być wykonywane prace, w tym ich stabilność, wytrzymałość na przewidywane obciążenie oraz zabezpieczenie przed nie przewidywaną zmianą położenia, a także stan techniczny stałych elementów konstrukcji lub urządzeń mających służyć do mocowania linek bezpieczeństwa,
- 2) zapewnić stosowanie przez pracowników, odpowiedniego do rodzaju wykonywanych prac, sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości jak: szelki bezpieczeństwa z linką bezpieczeństwa przymocowaną do stałych elementów konstrukcji, szelki bezpieczeństwa z pasem biodrowym (do prac w podparciu - na słupach, masztach itp.), 3) ⁽⁶⁹⁾zapewnić stosowanie przez pracowników hełmów ochronnych.

- § 106.** 1. Na powierzchniach wzniesionych na wysokość powyżej 1,0 m nad poziomem podłogi lub ziemi, na których w związku z wykonywaną pracą mogą przebywać pracownicy, lub służących jako przejścia, powinny być zainstalowane balustrady składające się z poręczy ochronnych umieszczonych na wysokości co najmniej 1,1 m i krawężników o wysokości co najmniej 0,15 m. Pomiedzy poręczą i krawężnikiem powinna być umieszczona w połowie wysokości poprzeczka lub przestrzeń ta powinna być wypełniona w sposób uniemożliwiający wypadnięcie osób.
2. Jeżeli ze względu na rodzaj i warunki wykonywania prac na wysokości zastosowanie balustrad, o których mowa w ust. 1, jest niemożliwe, należy stosować inne skuteczne środki ochrony pracowników przed upadkiem z wysokości, odpowiednie do rodzaju i warunków wykonywania pracy.
3. Wymagania określone w ust. 1 nie dotyczą ramp przeładunkowych.

§ 110 ust. 1

Przy pracach na: słupach, masztach, konstrukcjach wieżowych, kominach, konstrukcjach budowlanych bez stropów, a także przy ustawianiu lub rozbiórce rusztowań oraz przy pracach na drabinach i klamrach na wysokości powyżej 2 m nad poziomem terenu zewnętrznego lub podłogi należy w szczególności:

- 1) przed rozpoczęciem prac sprawdzić stan techniczny konstrukcji lub urządzeń, na których mają być wykonywane prace, w tym ich stabilność, wytrzymałość na przewidywane obciążenie oraz zabezpieczenie przed nie przewidywaną zmianą położenia, a także stan techniczny stałych elementów konstrukcji lub urządzeń mających służyć do mocowania linek bezpieczeństwa,
- 2) **zapewnić stosowanie przez pracowników, odpowiedniego do rodzaju wykonywanych prac, sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości jak: szelki bezpieczeństwa z linką bezpieczeństwa przymocowaną do stałych elementów konstrukcji, szelki bezpieczeństwa z pasem biodrowym (do prac w podparciu - na słupach, masztach itp.),**
- 3) **zapewnić stosowanie przez pracowników hełmów ochronnych.**

§ 110. ust. 2

Wymagania określone w ust. 1 dotyczą również prac wykonywanych na galeriach, pomostach, podestach i innych podwyższeniach, o których mowa w § 108, jeżeli rodzaj pracy wymaga od pracownika wychylenia się poza balustradę lub obrys urządzenia, na którym stoi, albo przyjmowania innej wymuszonej pozycji ciała grożącej upadkiem z wysokości.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY
z dnia 6 lutego 2003 r.
w sprawie bezpieczeństwa i higieny
pracy podczas wykonywania robót
budowlanych
(Dz. U. z dnia 19 marca 2003 r.)**

§ 3. Inwestor jest obowiązany zawiadomić o zamiarze rozpoczęcia robót budowlanych właściwego inspektora pracy, na 7 dni przed rozpoczęciem budowy lub rozbiórki, na której przewiduje się wykonywanie robót budowlanych trwających dłużej niż 30 dni roboczych i jednoczesne zatrudnienie co najmniej 20 osób albo na której planowany zakres robót przekracza 500 osobodni.

§ 2. Wykonawca przed przystąpieniem do wykonywania robót budowlanych jest obowiązany opracować instrukcję bezpiecznego ich wykonywania i zaznajomić z nią pracowników w zakresie wykonywanych przez nich robót.

§ 5. Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik robót oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

§ 9. 1. Teren budowy lub robót należy ogrodzić albo w inny sposób uniemożliwić wejście osobom nieupoważnionym.

2. Jeżeli ogrodzenie terenu budowy lub robót nie jest możliwe, należy oznakować granice terenu za pomocą tablic ostrzegawczych, a w razie potrzeby zapewnić stały nadzór.

§ 10. Ogrodzenie terenu budowy wykonuje się w taki sposób, aby nie stwarzało zagrożenia dla ludzi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 1,5 m.

2. Balustrada, o której mowa w ust. 1, składa się z deski krawężnikowej o wysokości 0,15 m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,1 m. Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą wypełnia się w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem z wysokości.

3. W przypadku rusztowań systemowych dopuszcza się umieszczanie poręczy ochronnej na wysokości 1 m.

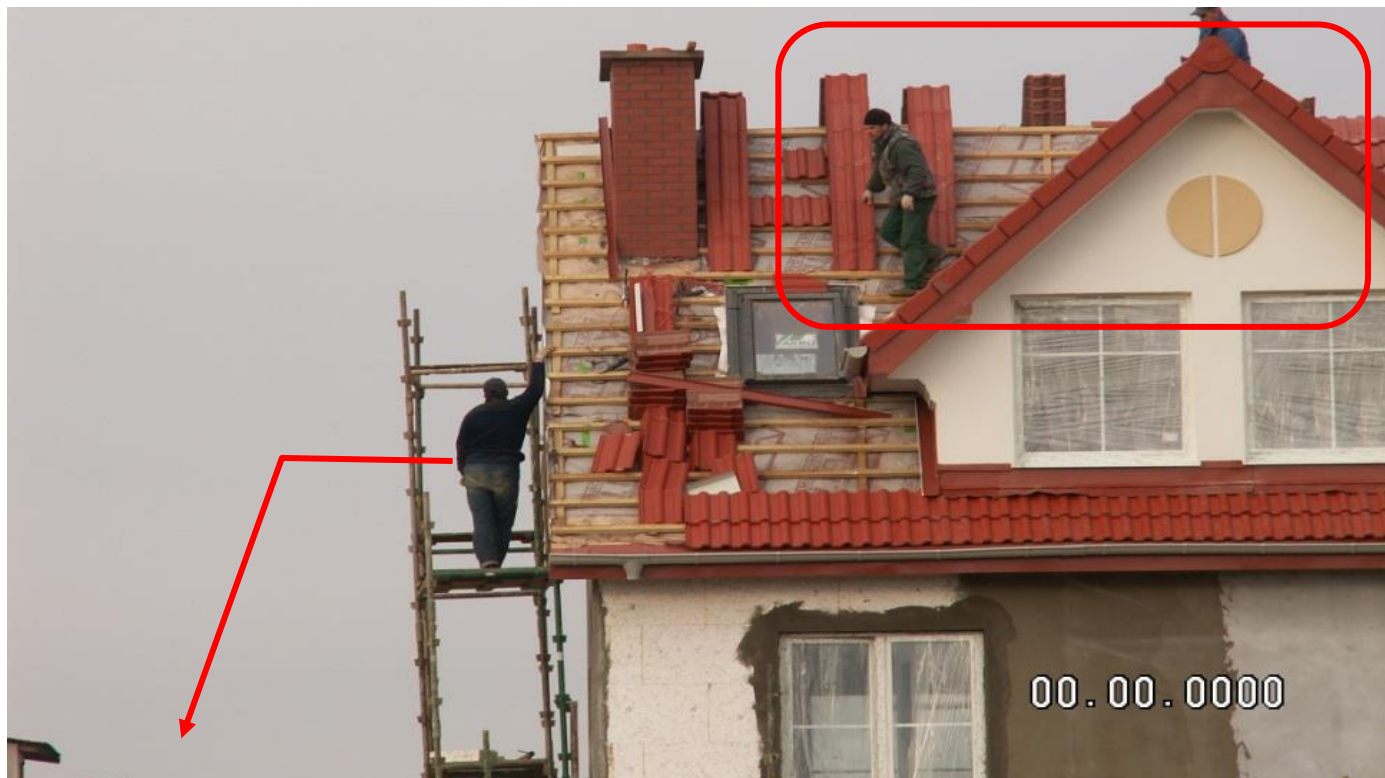
§ 21. 1. Strefę niebezpieczną, w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, ogradza się balustradami, o których mowa w § 15 ust. 2.

2. Strefa niebezpieczna, o której mowa w ust. 1, w swym najmniejszym wymiarze liniowym liczonym od płaszczyzny obiektu budowlanego, nie może wynosić mniej niż $\frac{1}{10}$ wysokości, z której mogą spadać przedmioty, lecz nie mniej niż 6 m.

3. W zwartej zabudowie miejskiej strefa niebezpieczna, o której mowa w ust. 1, może być zmniejszona pod warunkiem zastosowania innych rozwiązań technicznych lub organizacyjnych, zabezpieczających przed spadaniem przedmiotów.

Analiza zagrożeń wypadkowych

Zagrożenie – stan środowiska pracy mogący spowodować wypadek przy pracy lub chorobę zawodową

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2009 roku w budownictwie wypadkom przy pracy uległo **8684** pracowników, w tym:

117 ze skutkiem śmiertelnym

172 z ciężkimi obrażeniami ciała.

W wyniku wypadków pracownicy przebywali na zwolnieniach lekarskich przez blisko **374,5 tysiąca** dni.

W odniesieniu do 2008 roku liczba poszkodowanych ogółem zmniejszyła się o ponad 1800.

Prace szczególnie niebezpieczne:

- Prace na wysokości
- Roboty budowlano – montażowe bez wstrzymania pracy zakładu
- Prace w zbiornikach
- Prace w kontakcie z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi

Prace na wysokości

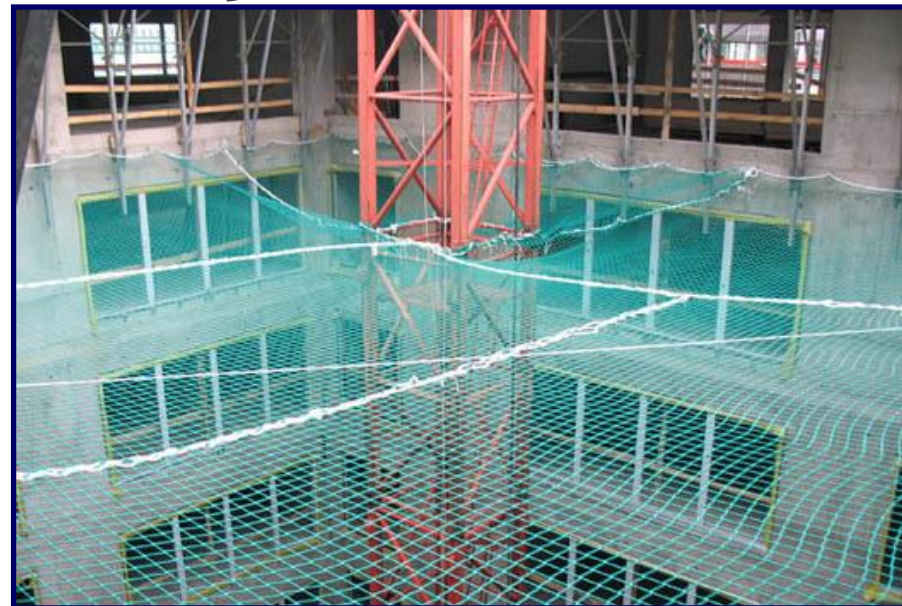
Osoby przebywające na stanowiskach pracy, znajdujących się na wysokości co najmniej **1 m** od poziomu podłogi lub ziemi, powinny być zabezpieczone przed upadkiem z wysokości balustradą składającą się z poręczy ochronnej na wysokości **1,1 m** i krawężnika o wysokości **0,15 m** z wypełnioną przestrzenią pomiędzy poręczą a krawężnikiem w sposób zabezpieczający przed upadkiem.

Wypadek przy budowie Multikina

Upadek z wysokości ok. 6,5 m

Obowiązek stosowania środków ochrony zbiorowej przed środkami ochrony indywidualnej

Środki ochrony indywidualnej

Rusztowania

Rusztowania

- Montaż zgodny z dokumentacją techniczną lub projektem.
- Osoby zatrudnione przy montażu i demontażu rusztowań powinni posiadać wymagane uprawnienia
- Montaż i demontaż rusztowań wymaga wygrozdzenia strefy niebezpiecznej, stosowania kasków ochronnych i środków zabezpieczających przed upadkiem z wysokości (projekt organizacji ruchu)

- Rusztowania usytuowane przy drogach i przejściach oprócz daszków ochronnych powinny posiadać osłonę z siatek ochronnych.
- Użytkowanie rusztowania możliwe jest wyłącznie po dokonaniu jego odbioru przez kierownika budowy lub uprawnioną osobę.
- Odbiór rusztowania potwierdza się wpisem w dzienniku budowy lub w protokole odbioru technicznego.

Odbiór rusztowań

- Wpis lub protokół powinien zawierać:
 - dane użytkownika rusztowania
 - przeznaczenie rusztowania
 - wykonawcę montażu
 - dopuszczalne obciążenie pomostów i konstrukcji
 - datę przekazania do użytkowania
 - oporność uziomu
 - terminy kolejnych przeglądów

Logo firmy montażowej

Protokół odbioru technicznego rusztowania

1. Numer rejestracyjny protokołu:.....
2. Data odbioru rusztowania:.....
3. Wykonawca montażu rusztowania:.....
.....
4. Użytkownik rusztowania (zleceniodawca montażu):.....
.....
5. Miejsce montażu rusztowania i jego powierzchnia (objętość):.....
.....
6. Typ rusztowania:.....
7. Dopuszczalna nośność podestów roboczych: 1,5 kN/m²; 2 kN/m²; 2,5 kN/m².....
8. Wykonawca przekazał użytkownikowi następujące dokumenty odbiorowe:
 - a) dokumentację techniczną (statykę) rusztowania,
 - b) instrukcję eksploatacji rusztowania,
 - c) inne:.....
9. Oświadczenie: wykonawca stwierdza, że rusztowanie opisane niniejszym protokołem jest kompletne, zostało zmontowane zgodnie ze sztuką budowlaną, dokumentacją techniczno-eksploatacyjną (dawniej DTR) i instrukcją montażu wydaną przez producenta oraz zgodnie z wymogami bezpieczeństwa i higieny pracy. Montaż wykonali uprawnieni montażyści. Komisja odbiorowa stwierdza, że rusztowanie nadaje się do eksploatacji bez uwag.
10. Skład komisji odbiorowej:

.....	– Użytkownik.....
.....	– Użytkownik.....
.....	– Wykonawca.....
(imię i nazwisko)	(podpisy)
11. Data zgłoszenia rusztowania do demontażu:.....

- Na rusztowaniu lub ruchomym podeście roboczym powinna być umieszczona tablica określająca:
 - wykonawcę montażu (imię i nazwisko lub nazwę firmy oraz numer telefonu),
 - dopuszczalne obciążenie pomostów i konstrukcji rusztowania.
- Pomosty rusztowania powinny być pełne i stabilne, zabezpieczone przed przesunięciem.

- Poręcze ochronne na wysokości **1,1m** (przy systemowych na wysokości **1 m**).
- Jeżeli rusztowanie jest oddalone od ściany ponad **0,2 m** to konieczne jest stosowanie balustrad ochronnych od wewnętrznej strony.

- Konstrukcja rusztowania może wystawać poza najwyższą położoną linię kotew max **3,0m**, a ostatni pomost maksymalnie **1,5m**.
- Gęstość kotwień wynika z dokumentacji rusztowania.
- Przy osiatkowaniu rusztowania liczba kotew powinna być większa.

- Montaż, demontaż i eksploatacja są zabronione gdy:
 - nie zapewniono dostatecznego oświetlenia o zmroku,
 - w czasie gęstej mgły, opadów deszczu, śniegu oraz gołoledzi,
 - w czasie burzy lub wiatru o prędkości powyżej 10m/s.
- Zabronione jest gromadzenie materiałów po jednej stronie pomostu, opieranie się o ścianę obiektu, wychylanie przez poręcz.
- Rusztowania i podesty ruchome powinny być sprawdzane przez kierownika każdorazowo po silnym wietrze, opadach atmosferycznych, przerwach dłuższych niż 10 dni, okresowo, nie rzadziej niż raz w miesiącu.

- Rusztowania przejezdne powinny być zabezpieczone co najmniej w dwóch miejscach przed przypadkowym przemieszczeniem.
- Droga przemieszczania powinna być utwardzona, odwodniona, a jej spadek nie może przekraczać 1%.
- Przemieszczanie rusztowań, gdy przebywają na nich ludzie jest zabronione.

§ 22. 1. Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniejszej niż 2,4 m nad terenem w najniższym miejscu i być nachylone pod kątem 45° w kierunku źródła zagrożenia. Pokrycie daszków powinno być szczelne i odporne na przebicie przez spadające przedmioty.

2. W miejscach przejść i przejazdów szerokość daszka ochronnego wynosi co najmniej o 0,5 m więcej z każdej strony niż szerokość przejścia lub przejazdu.

STARE OZNAKOWANIE

Uprawnienia pracowników

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI

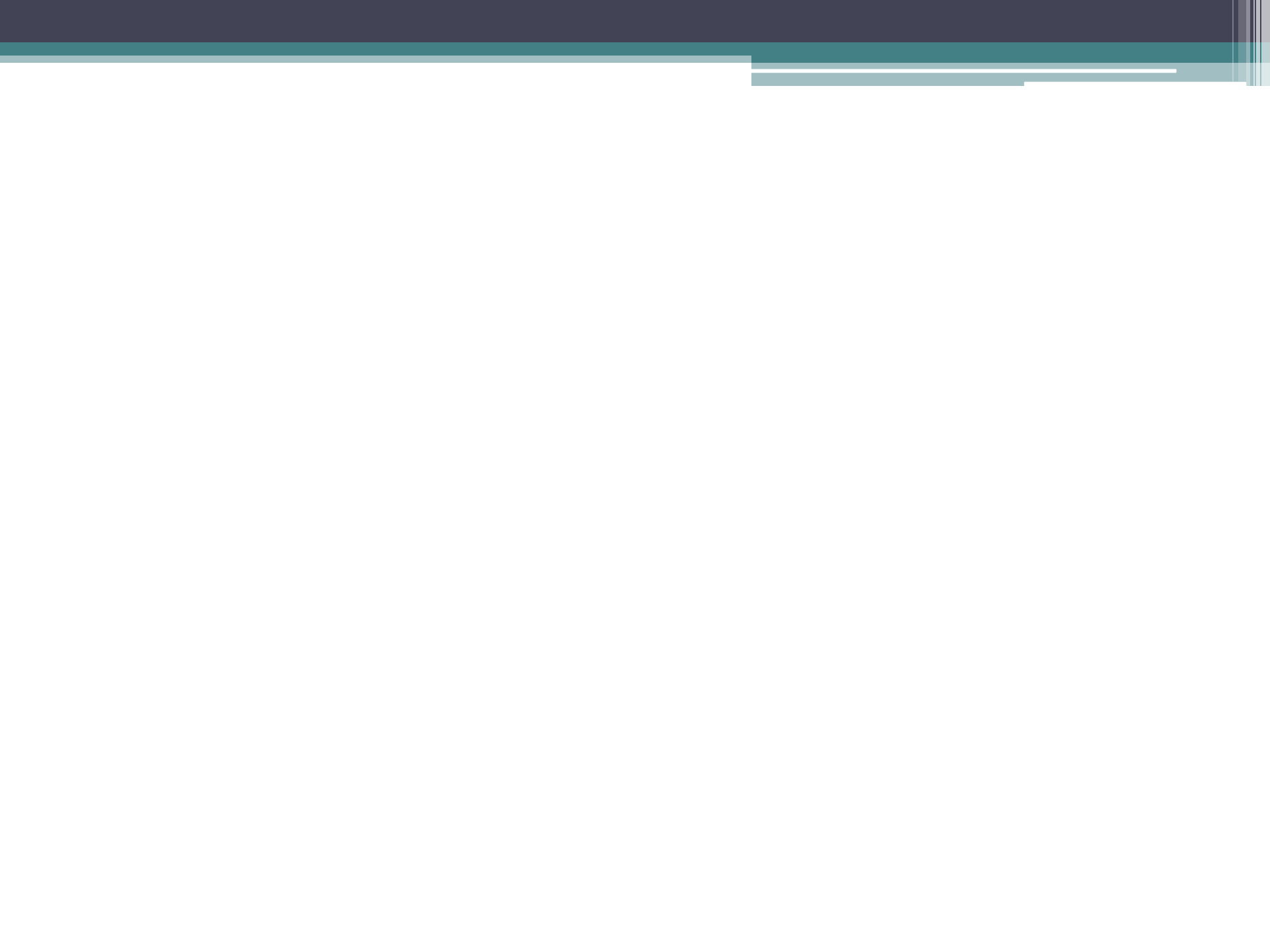
z dnia 20 września 2001 r.

**w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas
eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do
robót ziemnych, budowlanych i drogowych.**

(Dz. U. z dnia 15 października 2001 r.)

Uprawnienia „budowlane”

- § 26. 1. Osoba, która uzyskała pozytywny wynik sprawdzianu, o którym mowa w 23, otrzymuje świadectwo oraz uzyskuje wpis do książki operatora.
2. Wzór książki operatora zawiera załącznik nr 2 do rozporządzenia.
3. Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie potwierdza spełnienie wymagań, o których mowa w § 25, opracowuje programy szkolenia, prowadzi listę wydawanych świadectw i wpisów do książki operatora.

§ 23. Maszyny robocze, o których mowa w załączniku nr 1 do rozporządzenia, mogą być obsługiwane wyłącznie przez osoby, które ukończyły szkolenie i uzyskały pozytywny wynik sprawdzianu przeprowadzonego przez komisję powołaną przez Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie.

Lp.	Nazwa maszyny lub urządzenia	Jednostka charakteryzująca maszynę lub urządzenie	Klasa określona w świadectwie		
			III	II	I
1	2	3	4	5	6
1	Koparki jednonaczyniowe	pojemność naczynia m ³	do 0,8	do 1,5	wszystkie typy
2	Koparkoładowarki	-	wszystkie typy	-	-
3	Koparkospycharki	-	wszystkie typy	-	-
4	Koparki wielonaczyniowe	wydajność m ³ /h	do 100	do 500	wszystkie typy
5	Koparki drenarskie	moc silnika kW	do 175	wszystkie typy	-
6	Koparki wielonaczyniowe łańcuchowe	-	wszystkie typy	-	-
7	Spycharki	moc silnika kW	do 110	do 220	wszystkie typy
8	Równiarki	moc silnika kW	do 110	do 220	wszystkie typy
9	Zgarniarki	pojemność skrzyni m ³	do 10	do 15	wszystkie typy
10	Ładowarki jednonaczyniowe	pojemność naczynia m ³	do 2,5	do 5,0	wszystkie typy
11	Pogłębiarki jednoczerpakowe pływające	pojemność czepaka m ³	do 1,5	wszystkie typy	-
12	Pogłębiarki wieloczerpakowe pływające	wydajność m ³ /h	do 75	wszystkie typy	-
13	Pogłębiarki ssące śródlądowe	-	wszystkie typy	-	-
14	Palownice	pała w mm	do 600	wszystkie typy	-
15	Kafary	typ maszyny	bez klasy		
16	Młoty spalinowe	-	wszystkie typy	-	-
17	Urządzenia wibracyjne do pogrążania i wyrywania	-	wszystkie typy	-	-
18	Wiertnice do kotwi	typ maszyny	bez klasy		
19	Wiertnice poziome z zasilaczem hydraulicznym	rury w mm	do 600	wszystkie typy	-
20	Świdroutawiacze słupów	-	wszystkie typy	-	-
21	Maszyny do czyszczenia i renowacji rowów melioracyjnych	-	wszystkie typy	-	-

Grupa II. Maszyny do robót drogowych

Lp.	Nazwa maszyny lub urządzenia	Jednostka charakteryzująca maszynę lub urządzenie	Klasa określona w świadectwie		
			III	II	I
1	2	3	4	5	6
1	Zespoły maszyn do produkcji mieszanek bitumicznych	wydajność m ³ /h	do 60	do 140	wszystkie typy
2	Maszyny do rozkładania mieszanek bitumicznych	maks. szerokość rozkładania m	do 8	wszystkie typy	-
3	Skrapiarki do nawierzchni bitumicznych	pojemność zbiornika m ³	do 7	wszystkie typy	-
4	Repavery i remixery	typ maszyny	bez klasy		
5	Remontery nawierzchni	-	wszystkie typy	-	-
6	Recyklery	-	wszystkie typy	-	-
7	Frezarki do nawierzchni dróg	szerokość frezowania mm	do 1.200	do 2.200	wszystkie typy
8	Przecinarki do nawierzchni dróg	-	wszystkie typy	-	-
9	Narzędzia udarowe ręczne	rodzaj zasilania	bez klasy		
10	Maszyny do produkcji, sortowania i uszlachetniania kruszyw	wydajność t/h	do 100	wszystkie typy	-
11	Zespoły maszyn do produkcji mieszanek betonowych *)	wydajność m ³ /h	do 60	wszystkie typy	-
12	Maszyny do rozkładania mieszanek betonowych	wydajność m ³ /h	do 30	wszystkie typy	-
13	Maszyny do stabilizacji gruntów	-	wszystkie typy	-	-
14	Walce drogowe	masa walca t	do 18	wszystkie typy	-
15	Zagęszczarki i ubijaki wibracyjne	-	wszystkie typy	-	-
16	Samojezdne malowarki znaków na jezdni	-	wszystkie typy	-	-
17	Piły mechaniczne do ścinki drzew	-	wszystkie typy	-	-
18	Odśnieżarki mechaniczne	moc silnika kW	do 120	do 220	wszystkie typy

Grupa III. Maszyny do transportu pionowego

Lp.	Nazwa maszyny lub urządzenia	Jednostka charakteryzująca maszynę lub urządzenie	Klasa określona w świadectwie		
			III	II	I
1	2	3	4	5	6
1	Żurawie wieżowe	Montaż	bez klasy		

Grupa IV. Maszyny różne i inne urządzenia techniczne

Lp.	Nazwa maszyny lub urządzenia	Jednostka charakteryzująca maszynę lub urządzenie	Klasa określona w świadectwie		
			III	II	I
1	2	3	4	5	6
1	Wielozadaniowe nośniki osprzętów	typ maszyny	bez klasy		
2	Wyładowarki wagonów	-	wszystkie typy	-	-
3	Lokomotywy wąskotorowe	moc silnika kW	do 37	wszystkie typy	-
4	Sprężarki przevożne	wydajność m ³ /min	do 10	do 25	wszystkie typy
5	Elektrownie polowe	moc kVA	do 125	do 250	wszystkie typy
6	Wielozadaniowe zasilacze hydrauliczne	wydajność pomp hydraulicznych l/min.	wszystkie typy	-	-
7	Maszyny do oczyszczania i izolacji rurociągów	-	wszystkie typy	-	-
8	Betoniarki ^{*)}	-	wszystkie typy	-	-
9	Pompy do mieszanki betonowej	-	wszystkie typy	-	-
10	Agregaty tynkarskie	-	wszystkie typy	-	-
11	Podajniki do betonu	-	wszystkie typy	-	-
12	Wózki podnośnikowe	napęd spalinowy	bez klasy		
13	Wózki podnośnikowe	Akumulatorowe	bez klasy		
14	Wózki platformowe	napęd spalinowy	bez klasy		
15	Wózki platformowe	Akumulatorowe	bez klasy		
16	Rusztowania budowlano-montażowe metalowe	Montaż	bez klasy		

Lp.	Nazwa maszyny lub urządzenia	Jednostka charakteryzująca maszynę lub urządzenie	Klasa określona w świadectwie		
			III	II	I
1	2	3	4	5	6
1	Koparki jednoznaczyniowe	masa całkowita tony	do 25	-	wszystkie
2	Koparkoładowarki ¹⁾	-	wszystkie	-	-
3	Koparkospycharki	-	wszystkie	-	-
4	Koparki wielonaczyniowe ^{2), 3)}	-	-	-	wszystkie
5	Koparki wielonaczyniowe łańcuchowe do rowów	-	wszystkie	-	-
6	Spycharki	moc silnika kW	do 110	-	wszystkie
7	Równiarki	-	-	-	wszystkie
8	Zgarniarki	-	-	-	wszystkie
9	Ładowarki jednoznaczyniowe ⁴⁾	masa całkowita tony	do 20	-	wszystkie
10	Pogłębiarki jednoczerpakowe pływające	-	-	wszystkie	-
11	Pogłębiarki wieloczerpakowe pływające	-	-	wszystkie	-
12	Pogłębiarki ssące śródlądowe	-	wszystkie	-	-
13	Palownice	-	-	wszystkie	-
14	Kafary ⁵⁾	-	bez klasy		
15	Urządzenia wibracyjne do pogrążania i wyrywania ⁵⁾	-	wszystkie	-	-
16	Wiertnice do kotwi ⁵⁾	-	bez klasy		
17	Wiertnice dla technologii bezwykopowych ⁵⁾	Ø rury mm	do 800	wszystkie	-

- 1) Kwalifikacje operatora, który uzyskał uprawnienia w tej specjalności, upoważniają go do obsługi koparki jednonaczyniowej do 4 ton masy całkowitej, ładowarki jednonaczyniowej do 8 ton masy całkowitej oraz koparkospycharki.
- 2) Z wyłączeniem koparek wielonaczyniowych o wydajności powyżej 500 m³/h.
- 3) Kwalifikacje operatora, który uzyskał uprawnienia w tej specjalności, upoważniają go do obsługi koparki wielonaczyniowej łańcuchowej do rowów.
- 4) Kwalifikacje operatora, który uzyskał uprawnienia w tej specjalności klasy III lub I, upoważniają go do obsługi spycharki klasy III.
- 5) Z wyłączeniem narzędzi ręcznych.

Lp.	Nazwa maszyny lub urządzenia	Jednostka charakteryzująca maszynę lub urządzenie	Klasa określona w świadectwie		
			III	II	I
1	2	3	4	5	6
1	Zespoły maszyn do produkcji mieszanek mineralno-asfaltowych	-	-	-	wszystkie
2	Maszyny do rozkładania mieszanek mineralno-asfaltowych	-	-	wszystkie	-
3	Repavery i remixery	-	bez klasy		
4	Remonterzy nawierzchni dróg	-	wszystkie	-	-
5	Frezarki do nawierzchni dróg samojezdne	-	-	-	wszystkie
6	Przecinarki do nawierzchni dróg o napędzie spalinowym	-	wszystkie	-	-
7	Zespoły maszyn do produkcji mieszanek betonowych	-	-	wszystkie	-
8	Maszyny do rozkładania mieszanek betonowych	-	-	wszystkie	-
9	Maszyny do stabilizacji gruntów	-	wszystkie	-	-
10	Walce drogowe ¹⁾	-	-	wszystkie	-
11	Pilarki mechaniczne do ścinki drzew ²⁾	-	wszystkie	-	-

- 1) Nie dotyczy walców doczepnych.
- 2) Kwalifikacje operatora, który uzyskał uprawnienia w tej specjalności na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2006 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu niektórych prac z zakresu gospodarki leśnej (Dz. U. poz. 1141), upoważniają do obsługi tego urządzenia.

Lp.	Nazwa maszyny lub urządzenia	Jednostka charakteryzująca maszynę lub urządzenie	Klasa określona w świadectwie		
			III	II	I
1	2	3	4	5	6
1	Wielozadaniowe nośniki osprzętów	-	bez klasy		
2	Pompy do mieszanki betonowej	-	wszystkie	-	-
3	Podajniki do betonu	-	wszystkie	-	-
4	Rusztowania budowlano-montażowe metalowe - montaż i demontaż	-	bez klasy		

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

z dnia 29 maja 1996 r.

w sprawie uprawnień rzeczoznawców do spraw
bezpieczeństwa i higieny pracy, zasad opiniowania projektów
obiektów budowlanych, w których przewiduje się
pomieszczenia pracy, oraz trybu powoływania członków
Komisji Kwalifikacyjnej do Oceny Kandydatów na
Rzeczoznawców.

(Dz. U. z dnia 1 czerwca 1996 r.)

§ 1. 1. Uprawnienia rzeczoznawcy do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy, zwanego dalej "rzeczoznawcą", mogą być nadane osobie, która:

- 1) ukończyła wyższe studia techniczne o kierunku odpowiadającym zakresowi opiniowania projektów,
- 2) legitymuje się co najmniej 5-letnią praktyką zawodową związaną z opiniowanymi projektami w danej grupie projektowej, określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
- 3) ukończyła kurs przygotowujący do opiniowania projektów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, przeprowadzony w jednostce organizacyjnej upoważnionej przez Głównego Inspektora Pracy, według programu zatwierdzonego przez Głównego Inspektora Pracy,
- 4) złożyła, z wynikiem pozytywnym, egzamin przed Komisją Kwalifikacyjną do Oceny Kandydatów na Rzeczoznawców, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy, zwaną dalej "Komisją".

Rodzaj budownictwa	Grupy projektowe	Oznaczenia grup uprawnień rzeczoznawców do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy
Budownictwo powszechne i komunalne	Obiekty administracyjne, socjalne, kultury i sztuki Nauka, oświata, szkolnictwo, sport i wypoczynek Żłobki, przedszkola, domy dziecka i hotele	1.1
	Obiekty handlu hurtowego i detalicznego Zakłady usługowe Małe zakłady produkcyjne i rzemieślnicze	1.2
	Oczyszczalnie ścieków, przepompownie, stacje uzdatniania wody	1.3
	Budownictwo rolne	1.4
Budownictwo przemysłowe	Górnictwo	2.1
	Hutnictwo i materiały ogniotrwałe	2.2
	Energetyka	2.3
	Budownictwo i przemysł materiałów budowlanych	2.4

	Przemysł metalowy, elektromaszynowy	2.5
	Przemysł chemiczny	2.6
	Przemysł lekki	2.7
	Przemysł drzewny i papierniczy	2.8
	Przemysł elektroniczny i teletechniczny	2.9
	Przemysł poligraficzny	2.10
Budownictwo rolno-spożywcze	Przemysł rolno-spożywczy	3.1
	Zakład przetwórstwa rolno-spożywczego	3.2
Budownictwo specjalistyczne	Łączność, radio, telewizja	4.1
	Komunikacja i transport	4.2
	Gospodarka morska	4.3
	Zakład służby zdrowia	4.4
	Inne	4.5

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI

z dnia 18 lipca 2001 r.

w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy
obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych.

(Dz. U. z dnia 31 lipca 2001 r.)

1. Urządzenia techniczne, przy których **obsłudze** wymagane jest posiadanie kwalifikacji:

- 1) suwnice, żurawie, wciągarki i wciągniki, z wyjątkiem urządzeń z napędem ręcznym wszystkich mechanizmów,
- 2) układnice do składowania ładunków w magazynach,
- 3) układarki do układania torów,
- 4) dźwigi, z wyjątkiem dźwigów osobowych, dźwigów towarowych ze sterowaniem zewnętrznym, dźwigów towarowych małych i urządzeń do transportu osób niepełnosprawnych,
- 5) wyciągi towarowe i wyciągi statków,
- 6) podesty ruchome, z wyjątkiem załadowniczych podestów burtowych,
- 7) dźwignice linotorowe,
- 8) urządzenia do manipulacji kontenerami,
- 9) osobowe i towarowe koleje linowe oraz wyciągi narciarskie,
- 10) pomosty ruchome z zespołami napędowymi w przystaniach promowych,
- 11) zbiorniki stałe z zespołami napędowymi na skroplone gazy węglowodorowe oraz zbiorniki przenośne o pojemności powyżej 350 cm³ - w zakresie napełniania,
- 12) urządzenia do napełniania i opróżniania zbiorników transportowych,
- 13) wózki jezdniowe podnośnikowe z mechanicznym napędem podnoszenia.

2. Urządzenia techniczne, przy których **konserwacji** wymagane jest posiadanie kwalifikacji:

- 1) suwnice, żurawie, wciągarki i wciągniki,
- 2) układnice do składowania ładunków w magazynach,
- 3) układarki do układania torów,
- 4) dźwigi,
- 5) wyciągi towarowe i wyciągi statków,
- 6) podesty ruchome,
- 7) dźwignice linotorowe,
- 8) dźwigniki (podnośniki), z wyjątkiem dźwigników stanowiących fabryczne wyposażenie pojazdów oraz mechanizmów wywrotu skrzyń ładunkowych pojazdów i mechanizmów pochylania stołów technologicznych,
- 9) urządzenia do manipulacji kontenerami,
- 10) przenośniki osobowe i towarowe,
- 11) osobowe i towarowe koleje linowe oraz wyciągi narciarskie,
- 12) pomosty ruchome z zespołem napędowym w przystaniach promowych,
- 13) wózki jezdniowe podnośnikowe z mechanicznym napędem podnoszenia.

Dz.U.03.89.828
ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I
POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾
z dnia 28 kwietnia 2003 r.
w sprawie szczegółowych zasad
stwierdzania posiadania kwalifikacji
przez osoby zajmujące się
eksploatacją urządzeń, instalacji i
sieci
(Dz. U. z dnia 21 maja 2003 r.)

§ 5. 1. Eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci mogą zajmować się osoby, które spełniają wymagania kwalifikacyjne dla następujących rodzajów prac i stanowisk pracy:

- 1) eksploatacji - do których zalicza się stanowiska osób wykonujących prace w zakresie obsługi, konserwacji, remontów, montażu i kontrolno-pomiarowym;
- 2) dozoru - do których zalicza się stanowiska osób kierujących czynnościami osób wykonujących prace w zakresie określonym w pkt 1 oraz stanowiska pracowników technicznych sprawujących nadzór nad eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci.

Grupa 1. Urządzenia, instalacje i sieci elektroenergetyczne wytwarzające, przetwarzające, przesyłające i zużywające energię elektryczną:

- 1) urządzenia prądotwórcze przyłączone do krajowej sieci elektroenergetycznej bez względu na wysokość napięcia znamionowego;
- 2) urządzenia, instalacje i sieci elektroenergetyczne o napięciu nie wyższym niż 1 kV;
- 3) urządzenia, instalacje i sieci o napięciu znamionowym powyżej 1 kV;
- 4) zespoły prądotwórcze o mocy powyżej 50 kW;
- 5) urządzenie elektrotermiczne;
- 6) urządzenia do elektrolizy;
- 7) sieci elektrycznego oświetlenia ulicznego;
- 8) elektryczna sieć trakcyjna;
- 9) elektryczne urządzenia w wykonaniu przeciwwybuchowym;
- 10) aparatura kontrolno-pomiarowa oraz urządzenia i instalacje automatycznej regulacji; sterowania i zabezpieczeń urządzeń i instalacji wymienionych w pkt 1-9;
- 11) urządzenia techniki wojskowej lub uzbrojenia;
- 12) urządzenia ratowniczo-gaśnicze i ochrony granic.

Grupa 2. Urządzenia wytwarzające, przetwarzające, przesyłające i zużywające ciepło oraz inne urządzenia energetyczne:

- 1) kotły parowe oraz wodne na paliwa stałe, płynne i gazowe, o mocy powyżej 50 kW, wraz z urządzeniami pomocniczymi;
- 2) sieci i instalacje cieplne wraz z urządzeniami pomocniczymi, o przesył ciepła powyżej 50 kW;
- 3) turbiny parowe oraz wodne o mocy powyżej 50 kW, wraz z urządzeniami pomocniczymi;
- 4) przemysłowe urządzenia odbiorcze pary i gorącej wody, o mocy powyżej 50 kW;
- 5) urządzenia wentylacji, klimatyzacji i chłodnicze, o mocy powyżej 50 kW;
- 6) pompy, ssawy, wentylatory i dmuchawy, o mocy powyżej 50 kW;
- 7) sprężarki o mocy powyżej 20 kW oraz instalacje sprężonego powietrza i gazów technicznych;
- 8) urządzenia do składowania, magazynowania i rozładunku paliw, o pojemności składowania odpowiadającej masie ponad 100 Mg;
- 9) piece przemysłowe o mocy powyżej 50 kW;
- 10) aparatura kontrolno-pomiarowa i urządzenia automatycznej regulacji do urządzeń i instalacji wymienionych w pkt 1-9;
- 11) urządzenia techniki wojskowej lub uzbrojenia;
- 12) urządzenia ratowniczo-gaśnicze i ochrony granic.

Grupa 3. Urządzenia, instalacje i sieci gazowe wytwarzające, przetwarzające, przesyłające, magazynujące i zużywające paliwa gazowe:

- 1) urządzenia do produkcji paliw gazowych, generatory gazu;
- 2) urządzenia do przetwarzania i uzdatniania paliw gazowych, rozkładanie paliw gazowych, urządzenia przeróbki gazu ziemnego, oczyszczalnie gazu, rozprężalnie i rozlewnie gazu płynnego, odazotownie, mieszalnie;
- 3) urządzenia do magazynowania paliw gazowych;
- 4) sieci gazowe rozdzielcze o ciśnieniu nie wyższym niż 0,5 MPa (gazociągi i punkty redukcyjne, stacje gazowe);
- 5) sieci gazowe przesyłowe o ciśnieniu powyżej 0,5 MPa (gazociągi, stacje gazowe, tłocznie gazu);
- 6) urządzenia i instalacje gazowe o ciśnieniu nie wyższym niż 5 kPa;
- 7) urządzenia i instalacje gazowe o ciśnieniu powyżej 5 kPa;
- 8) przemysłowe odbiorniki paliw gazowych o mocy powyżej 50 kW;
- 9) turbiny gazowe;
- 10) aparatura kontrolno-pomiarowa, urządzenia sterowania do sieci, urządzeń i instalacji wymienionych w pkt 1-9.

Odpowiedzialność

Art. 207. § 1. Pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy. Na zakres odpowiedzialności pracodawcy nie wpływają obowiązki pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz powierzenie wykonywania zadań służby bezpieczeństwa i higieny pracy specjalistom spoza zakładu pracy, o których mowa w art. 237¹¹ § 2.

§ 2. Pracodawca jest obowiązany chronić zdrowie i życie pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki. W szczególności pracodawca jest obowiązany:

- 1) organizować pracę w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy,
- 2) zapewniać przestrzeganie w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, wydawać polecenia usunięcia uchybień w tym zakresie oraz kontrolować wykonanie tych poleceń,
- 3) reagować na potrzeby w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dostosowywać środki podejmowane w celu doskonalenia istniejącego poziomu ochrony zdrowia i życia pracowników, biorąc pod uwagę zmieniające się warunki wykonywania pracy,

Odpowiedzialność cd.

- 4)zapewnić rozwój spójnej polityki zapobiegającej wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym uwzględniającej zagadnienia techniczne, organizację pracy, warunki pracy, stosunki społeczne oraz wpływ czynników środowiska pracy,
- 5)uwzględniać ochronę zdrowia młodocianych, pracownic w ciąży lub karmiących dziecko piersią oraz pracowników niepełnosprawnych w ramach podejmowanych działań profilaktycznych,
- 6)zapewniać wykonanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy,
- 7)zapewniać wykonanie zaleceń społecznego inspektora pracy.

Art. 212. Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- 1) organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 2) dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- 3) organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,
- 4) dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- 5) egzekwować przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 6) zapewniać wykonanie zaleceń lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad pracownikami.

Projektant

Art. 20. 1. Do podstawowych obowiązków projektanta należy:

- 1) opracowanie projektu budowlanego w sposób zgodny z ustaleniami określonymi w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, o której mowa w [art. 71 ust. 1](#) ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.⁴⁾), lub w pozwoleniu, o którym mowa w [art. 23](#) i [23a](#) ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502, z późn. zm.⁵⁾), wymaganiami ustawy, [przepisami](#) oraz zasadami wiedzy technicznej;
- 1a) zapewnienie, w razie potrzeby, udziału w opracowaniu projektu osób posiadających uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności oraz wzajemne skoordynowanie techniczne wykonanych przez te osoby opracowań projektowych, zapewniające uwzględnienie zawartych w [przepisach](#) zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w procesie budowy, z uwzględnieniem specyfiki projektowanego obiektu budowlanego;
- 1b) [sporządzenie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ze względu na specyfikę projektowanego obiektu budowlanego, uwzględnianej w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;](#)

Kierownik budowy

Art. 22. Do podstawowych obowiązków kierownika budowy należy:

2) prowadzenie dokumentacji budowy;

3) zapewnienie geodezyjnego wytyczenia obiektu oraz zorganizowanie budowy i kierowanie budową obiektu budowlanego w sposób zgodny z projektem i pozwoleniem na budowę, przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy;

3a) koordynowanie realizacji zadań zapobiegających zagrożeniom bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;

a) przy opracowywaniu technicznych lub organizacyjnych założeń planowanych robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów, które mają być prowadzone jednocześnie lub kolejno,

b) przy planowaniu czasu wymaganego do zakończenia robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów;

3b) koordynowanie działań zapewniających przestrzeganie podczas wykonywania robót budowlanych zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zawartych w przepisach, o których mowa w art. 21a ust. 3, oraz w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;

3c) wprowadzanie niezbędnych zmian w informacji, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1b, oraz w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, wynikających z postępu wykonywanych robót budowlanych;

Inspektor nadzoru

Art. 25. Do podstawowych obowiązków inspektora nadzoru inwestorskiego należy:

- 1) reprezentowanie inwestora na budowie przez sprawowanie kontroli zgodności jej realizacji z projektem i pozwoleniem na budowę, [przepisami](#) oraz zasadami wiedzy technicznej;
- 2) sprawdzanie jakości wykonywanych robót i wbudowanych wyrobów budowlanych, a w szczególności zapobieganie zastosowaniu wyrobów budowlanych wadliwych i niedopuszczonych do stosowania w budownictwie;
- 3) sprawdzanie i odbiór robót budowlanych ulegających zakryciu lub zanikających, uczestniczenie w próbach i odbiorach technicznych instalacji, urządzeń technicznych i przewodów kominowych oraz przygotowanie i udział w czynnościach odbioru gotowych obiektów budowlanych i przekazywanie ich do użytkowania;
- 4) potwierdzanie faktycznie wykonanych robót oraz usunięcia wad, a także, na żądanie inwestora, kontrolowanie rozliczeń budowy.

BHP w budownictwie

§ 4. 1. Uczestnicy procesu budowlanego współdziałają ze sobą w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w procesie przygotowania i realizacji budowy.

§ 5. Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik robót oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

Wykroczenia

Art. 283. § 1. Kto, będąc odpowiedzialnym za stan bezpieczeństwa i higieny pracy albo kierując pracownikami lub innymi osobami fizycznymi, nie przestrzega przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, podlega karze grzywny od 1.000 zł do 30.000 zł.

Wykroczenia

§ 2. Tej samej karze podlega, kto:

1) (uchylony)

2) wbrew obowiązkowi nie zapewnia, aby budowa lub przebudowa obiektu budowlanego albo jego części, w których przewiduje się pomieszczenia pracy, była wykonywana na podstawie projektów uwzględniających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy,

- 3) wbrew obowiązкови wyposaża stanowiska pracy w maszyny i inne urządzenia techniczne, które nie spełniają wymagań dotyczących oceny zgodności,
- 4) wbrew obowiązкови dostarcza pracownikowi środki ochrony indywidualnej, które nie spełniają wymagań dotyczących oceny zgodności,
- 5) wbrew obowiązкови stosuje:
 - a) materiały i procesy technologiczne bez uprzedniego ustalenia stopnia ich szkodliwości dla zdrowia pracowników i bez podjęcia odpowiednich środków profilaktycznych,
 - b) substancje chemiczne i ich mieszaniny nieoznakowane w sposób widoczny i umożliwiający ich identyfikację,
 - c) substancje niebezpieczne, mieszaniny niebezpieczne, substancje stwarzające zagrożenie lub mieszaniny stwarzające zagrożenie nieposiadające kart charakterystyki, a także opakowań zabezpieczających przed ich szkodliwym działaniem, pożarem lub wybuchem,

- 6) wbrew obowiązkowi nie zawiadamia właściwego okręgowego inspektora pracy, prokuratora lub innego właściwego organu o śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym wypadku przy pracy oraz o każdym innym wypadku, który wywołał wymienione skutki, mającym związek z pracą, jeżeli może być uznany za wypadek przy pracy, nie zgłasza choroby zawodowej albo podejrzenia o taką chorobę, nie ujawnia wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, albo przedstawia niezgodne z prawdą informacje, dowody lub dokumenty dotyczące takich wypadków i chorób,
- 7) nie wykonuje w wyznaczonym terminie podlegającego wykonaniu nakazu organu Państwowej Inspekcji Pracy,
- 8) utrudnia działalność organu Państwowej Inspekcji Pracy, w szczególności uniemożliwia prowadzenie wizytacji zakładu pracy lub nie udziela informacji niezbędnych do wykonywania jej zadań,
- 9) bez zezwolenia właściwego inspektora pracy dopuszcza do wykonywania pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dziecko do ukończenia przez nie 16 roku życia

**Ustawa z dnia 6 czerwca
1997 r. Kodeks karny.**

**(Dz. U. z dnia 2 sierpnia
1997 r. nr 88 poz. 553)**

Art.. 218 - 221

Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową

Art. 218. § 1. (utracił moc).

- § 1a. Kto, wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, złośliwie lub uporczywie narusza prawa pracownika wynikające ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
- § 2. Osoba określona w § 1 1a, odmawiająca ponownego przyjęcia do pracy, o której przywróceniu orzekł właściwy organ,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
- § 3. Osoba określona w § 1 1a, która będąc zobowiązana orzeczeniem sądu do wypłaty wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia ze stosunku pracy, obowiązku tego nie wykonuje,
- podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 219. Kto narusza przepisy prawa o ubezpieczeniach społecznych, nie zgłaszając, nawet za zgodą zainteresowanego, wymaganych danych albo zgłaszając nieprawdziwe dane mające wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 220. § 1. Kto, będąc odpowiedzialny za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Nie podlega karze sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące niebezpieczeństwo.

Art. 221. Kto wbrew obowiązkowi nie zawiadamia w terminie właściwego organu o wypadku przy pracy lub chorobie zawodowej albo nie sporządza lub nie przedstawia wymaganej dokumentacji,
podlega grzywnie do 180 stawek dziennych albo karze ograniczenia wolności.

Kodeks pracy

Art. 3. Pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.

Art. 207. § 1. Pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy. Na zakres odpowiedzialności pracodawcy nie wpływają obowiązki pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz powierzenie wykonywania zadań służby bezpieczeństwa i higieny pracy specjalistom spoza zakładu pracy, o których mowa w art. 237¹¹

§ 2.

Art. 207¹. § 1. Pracodawca jest obowiązany przekazywać pracownikom informacje o:

- 1) zagrożeniach dla zdrowia i życia występujących w zakładzie pracy, na poszczególnych stanowiskach pracy i przy wykonywanych pracach, w tym o zasadach postępowania w przypadku awarii i innych sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu pracowników;
- 2) działaniach ochronnych i zapobiegawczych podjętych w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń, o których mowa w pkt 1;
- 3) pracownikach wyznaczonych do:
 - a) udzielania pierwszej pomocy,
 - b) wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników.

§ 2. Informacja o pracownikach, o których mowa w § 1 pkt 3, obejmuje:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) miejsce wykonywania pracy;
- 3) numer telefonu służbowego lub innego środka komunikacji elektronicznej.

Art. 210. § 1. W razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika albo gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom, pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

§ 2. Jeżeli powstrzymanie się od wykonywania pracy nie usuwa zagrożenia, o którym mowa w § 1, pracownik ma prawo oddalić się z miejsca zagrożenia, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

§ 2¹. Pracownik nie może ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla niego konsekwencji z powodu powstrzymania się od pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia w przypadkach, o których mowa w § 1 i 2.

§ 3. Za czas powstrzymania się od wykonywania pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia w przypadkach, o których mowa w § 1 i 2, pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia.

Art. 211. Przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy jest podstawowym obowiązkiem pracownika. W szczególności pracownik jest obowiązany:

- 1) znać przepisy i zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, brać udział w szkoleniu i instruktażu z tego zakresu oraz poddawać się wymagany egzaminom sprawdzającym;
- 2) wykonywać pracę w sposób zgodny z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosować się do wydawanych w tym zakresie poleceń i wskazówek przełożonych;
- 3) dbać o należyty stan maszyn, urządzeń, narzędzi i sprzętu oraz o porządek i ład w miejscu pracy;
- 4) stosować środki ochrony zbiorowej, a także używać przydzielonych środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, zgodnie z ich przeznaczeniem;
- 5) poddawać się wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zaleconym badaniom lekarskim i stosować się do wskazań lekarskich;
- 6) niezwłocznie zawiadomić przełożonego o zauważonym w zakładzie pracy wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego oraz ostrzec współpracowników, a także inne osoby znajdujące się w rejonie zagrożenia, o grożącym im niebezpieczeństwie;

Art. 217. Niedopuszczalne jest wyposażanie stanowisk pracy w maszyny i inne urządzenia techniczne, które nie spełniają wymagań dotyczących oceny zgodności określonych w odrębnych przepisach.

Art. 218. Przepisy art. 215 i 217 stosuje się odpowiednio do narzędzi pracy.

Art. 222. § 1. W razie zatrudniania pracownika w warunkach narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, pracodawca zastępuje te substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne mniej szkodliwymi dla zdrowia lub stosuje inne dostępne środki ograniczające stopień tego narażenia, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

§ 2. Pracodawca rejestruje wszystkie rodzaje prac w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, określonymi w wykazie, o którym mowa w § 3, a także prowadzi rejestr pracowników zatrudnionych przy tych pracach.

Pracownik podlega okresowym badaniom lekarskim. W przypadku niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 30 dni, spowodowanej chorobą, pracownik podlega ponadto kontrolnym badaniom lekarskim w celu ustalenia zdolności do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku.

Art. 237¹². § 1. Pracodawca zatrudniający więcej niż 250 pracowników powołuje komisję bezpieczeństwa i higieny pracy, zwaną dalej "komisją bhp", jako swój organ doradczy i opiniodawczy. W skład komisji bhp wchodzi w równej liczbie przedstawiciele pracodawcy, w tym pracownicy służby bhp i lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami, oraz przedstawiciele pracowników, w tym społeczny inspektor pracy.

§ 2. Przewodniczącym komisji bhp jest pracodawca lub osoba przez niego upoważniona, a wiceprzewodniczącym - społeczny inspektor pracy lub przedstawiciel pracowników

§ 2¹. Koszty działań podejmowanych przez pracodawcę w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w żaden sposób nie mogą obciążać pracowników.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I BUDOWNICTWA

z dnia 1 października 1993 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy eksploatacji, remontowych i konserwacji sieci kanalizacyjnych.

(Dz. U. z dnia 15 października 1993 r.)

- § 3.** 1. Wykonywanie robót z dala od zakładu pracy wymaga przygotowania dla pracowników schroniska przewoźnego lub stałego oraz ustępu.
2. Schroniska powinny znajdować się nie dalej niż 500 m od najdalej położonego stanowiska pracy oraz być wyposażone w pomieszczenie ogrzewane w porze zimowej, z miejscem do podgrzewania posiłków, suszenia odzieży, w urządzenia do mycia się i załatwiania potrzeb fizjologicznych oraz w apteczkę pierwszej pomocy.
3. Ustęp powinien znajdować się nie dalej niż 125 m od stanowiska pracy.
4. W schronisku powinny znajdować się regulamin pracy, instrukcja dotycząca udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku przy pracy, adresy i telefony pogotowia ratunkowego, straży pożarnej i policji.

§ 12. 1. Przed wejściem do kanału lub studzienki rewizyjnej należy przewietrzyć kanał, zdejmując pokrywy włączowe co najmniej z dwóch studzienek, po obydwu stronach studzienki kontrolowanej.

§ 10. Brygada wyznaczona do pracy w kanale powinna składać się co najmniej z czterech osób, z których najwyżej dwie mogą pracować w kanale, a pozostałe osoby powinny stanowić ich ubezpieczenie.

§ 6. 1. Wprowadzanie ludzi do kanału o wysokości lub średnicy poniżej 1 m jest zabronione.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I BUDOWNICTWA**

z dnia 1 października 1993 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w oczyszczalniach ścieków.

(Dz. U. z dnia 15 października 1993 r.)

§ 10. 5. Prace niebezpieczne powinny być wykonywane co najmniej przez 2 osoby.

§ 26. Przed wejściem do pomieszczeń zagrożonych wybuchem należy uruchomić awaryjną wentylację mechaniczną na okres co najmniej 10 minut.

§ 60. Pracownik wchodzący do wnętrza zbiornika powinien pracować w zespole co najmniej trzyosobowym oraz posiadać sprzęt zabezpieczający.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

z dnia 26 września 1997 r.

w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

(tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 129 poz. 844)

(tekst jednolity: Dz. U. 2003 r. Nr 169 poz. 1650)

§ 103. ⁽⁶⁶⁾1. ⁽⁶⁷⁾Jeżeli podczas procesów pracy występuje niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi lub zapalenia odzieży na pracowniku - nie dalej niż 20 m w linii poziomej od stanowisk, na których wykonywane są te procesy, powinny być zainstalowane natryski ratunkowe (prysznice bezpieczeństwa) do obmycia całego ciała oraz oddzielne natryski (prysznice) do przemywania oczu.

§ 113. 1. Miejsca czerpania wody zdatnej do picia powinny znajdować się nie dalej niż 75 m od stanowisk pracy.

§ 19. 2. Na każdego z pracowników jednocześnie zatrudnionych w pomieszczeniach stałej pracy powinno przypadać co najmniej 13 m³ wolnej objętości pomieszczenia oraz co najmniej 2 m² wolnej powierzchni podłogi (nie zajętej przez urządzenia techniczne, sprzęt itp.).

5) „pomieszczeniu czasowej pracy” - rozumie się przez to pomieszczenie pracy, w którym łączny czas przebywania tego samego pracownika w ciągu jednej doby trwa od 2 do 4 godzin

§ 30. W pomieszczeniach pracy należy zapewnić temperaturę odpowiednią do rodzaju wykonywanej pracy (metod pracy i wysiłku fizycznego niezbędnego do jej wykonania) nie niższą niż 14°C (287 K), chyba że względy technologiczne na to nie pozwalają. W pomieszczeniach pracy, w których jest wykonywana lekka praca fizyczna, i w pomieszczeniach biurowych temperatura nie może być niższa niż 18°C (291 K).

§ 47. 1. Do każdego stanowiska pracy powinno być zapewnione bezpieczne i wygodne dojście, przy czym jego wysokość na całej długości nie powinna być mniejsza w świetle niż 2 m.

§ 50. ⁽⁴¹⁾1. Stosowane w zakładach pracy drabiny przenośne powinny spełniać wymagania określone w Polskich Normach. 2. Drabiny przenośne powinny być stosowane zgodnie z ich przeznaczeniem, w sposób niestwarzający zagrożeń dla ich użytkowników i osób przebywających w pobliżu. Wymagania bezpieczeństwa przy stosowaniu drabin są określone w przepisach w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy.

§ 77. Niedopuszczalne jest składowanie materiałów bezpośrednio pod elektroenergetycznymi liniami napowietrznymi lub w odległości mniejszej (licząc w poziomie od skrajnych przewodów) niż: **1) 2 m - od linii niskiego napięcia,**

§ 84. 1. Spawanie wykonywane w ramach robót, o których mowa w § 82, powinno być prowadzone na podstawie pisemnego pozwolenia wydanego w trybie ustalonym u danego pracodawcy.

§ 89. 1. Pracownik lub pracownicy wykonujący pracę wewnątrz zbiornika powinni być asekurowani co najmniej przez jedną osobę znajdującą się na zewnątrz. Osoba asekurowająca powinna być w stałym kontakcie z pracownikami znajdującymi się wewnątrz zbiornika oraz mieć możliwość niezwłocznego powiadomienia innych osób mogących, w razie potrzeby, niezwłocznie udzielić pomocy.

§ 5. 1. Sygnały świetlne, sygnały dźwiękowe i komunikaty słowne powinny być stosowane, gdy wymaga tego sytuacja, w celu zasygnalizowania niebezpieczeństwa i wezwania ludzi do podjęcia określonych działań albo do ewakuacji.

2. Łącznie mogą być stosowane:

- 1) sygnały świetlne i sygnały dźwiękowe,**
- 2) sygnały świetlne i komunikaty słowne,**
- 3) sygnały ręczne i komunikaty słowne.**

§ 2. 1. Pracodawca jest obowiązany utrzymywać pomieszczenia higienicznosanitarne oraz znajdujące się w nich urządzenia w stanie zapewniającym bezpieczne i higieniczne korzystanie z nich przez pracowników.

2. Podłoga oraz ściany pomieszczeń higienicznosanitarnych powinny być tak wykonane, aby możliwe było łatwe utrzymanie czystości w tych pomieszczeniach. Ściany pomieszczeń do wysokości co najmniej 2 m powinny być pokryte materiałami gładkimi, nienasiąkliwymi i odpornymi na działanie wilgoci.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI

z dnia 28 marca 2013 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych¹⁾

(Dz. U. z dnia 23 kwietnia 2013 r.)

§ 13. 1. Prace eksploatacyjne w kotłach oraz w komorach, kanałach i rurociągach sieci ciepłych nie mogą być wykonywane w temperaturze powyżej 40°C.

2. Osobom usuwającym awarię przy urządzeniach, o których mowa w ust. 1, w temperaturze powyżej 40°C, należy zapewnić:

- 1) napoje chłodzące i środki obniżające temperaturę powietrza;
- 2) środki ochrony indywidualnej, przerwy w pracy i miejsce odpoczynku, ustalane indywidualnie w zależności od warunków i specyfiki pracy.

§ **14.** Zabronione jest wykonywanie prac eksploatacyjnych wewnątrz urządzeń energetycznych na co najmniej dwóch poziomach równocześnie, jeżeli stanowiska pracy zostały usytuowane jedno nad drugim, bez wymaganego zabezpieczenia.

§ 25. 1. Prace eksploatacyjne przy urządzeniach elektroenergetycznych, w zależności od zastosowanych metod i środków ochronnych zapewniających bezpieczeństwo pracy, mogą być wykonywane:

- 1) pod napięciem;
- 2) w pobliżu napięcia;
- 3) przy wyłączonym napięciu.

2. Minimalne odstęp w powietrzu od nieosłoniętych urządzeń i instalacji elektrycznych lub ich części znajdujących się pod napięciem, wyznaczające zewnętrzne granice strefy prac, mają następujące wartości:

Napięcie znamionowe urządzenia lub instalacji elektrycznej	Minimalny odstęp w powietrzu, wyznaczający zewnętrzną granicę strefy	
	prac pod napięciem	prac w pobliżu napięcia
kV	mm	mm
Ł 1	bez dotyku	300
3	60	1120
6	90	1120
10	120	1150
15	160	1160
20	220	1220
30	320	1320
110	1000	2000
220	1600	3000
400	2500	4000
750	5300	8400

5. Przed rozpoczęciem prac pod napięciem lub w pobliżu napięcia należy zapewnić opracowanie i udostępnienie osobom skierowanym do tych prac instrukcji określających technologię, wymagane narzędzia oraz środki ochronne, które należy stosować podczas prowadzenia tych prac.

2. Uziemienie urządzeń i instalacji elektrycznych należy tak zlokalizować, aby praca wykonywana była w strefie ograniczonej uziemieniami i co najmniej jedno uziemienie było widoczne z miejsca wykonywania pracy.

§ 28. 1. Prace eksploatacyjne stwarzające możliwość wystąpienia szczególnego zagrożenia dla zdrowia lub życia ludzkiego należy wykonywać na podstawie polecenia pisemnego.

4. Prace, o których mowa wyżej, wykonują co najmniej dwie osoby w celu zapewnienia asekuracji.

4. Polecenie pisemne należy przechowywać przez okres nie krótszy niż 30 dni od daty zakończenia pracy.

- § 20. 1. Niedopuszczalne jest przenoszenie przez jednego pracownika materiałów ciekłych - gorących, żrących albo o właściwościach szkodliwych dla zdrowia.
2. Balony szklane z kwasami lub innymi cieczami żrącymi powinny być przewożone na specjalnych wózkach.
3. W wyjątkowych przypadkach balony, o których mowa w ust. 2, mogą być przenoszone przez dwóch pracowników w odpowiednio wytrzymałych koszach z uchwytem.
4. Niedopuszczalne jest przenoszenie balonów, o których mowa w ust. 2, na plecach lub przed sobą.

§ 13. 1. Masa przedmiotów podnoszonych i przenoszonych przez jednego pracownika nie może przekraczać:

- 1) 30 kg - przy pracy stałej,
- 2) 50 kg - przy pracy dorywczej.

2. Niedopuszczalne jest ręczne przenoszenie przedmiotów o masie przekraczającej 30 kg na wysokość powyżej 4 m lub na odległość przekraczającą 25 m.

§ 20. 1. Niedopuszczalne jest przenoszenie przez jednego pracownika materiałów ciekłych - gorących, żrących albo o właściwościach szkodliwych dla zdrowia, których masa wraz z naczyniem i uchwytem przekracza 25 kg.

2. Balony szklane z kwasami lub innymi cieczami żrącymi powinny być przewożone na specjalnych wózkach.

3. W wyjątkowych przypadkach balony, o których mowa w ust. 2, mogą być przenoszone przez dwóch pracowników w odpowiednio wytrzymałych koszach z uchwytem.

4. Niedopuszczalne jest przenoszenie balonów, o których mowa w ust. 2, na plecach lub przed sobą.

2. Przy przemieszczaniu ładunku na wózku po pochyleniach większych niż 5 % masa ładunku, łącznie z masą wózka, nie może przekraczać:
- 1) 250 kg - na wózku 2-kołowym,
 - 2) 350 kg - na wózku 3- lub 4-kołowym.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY¹⁾**

z dnia 6 lutego 2003 r.

**w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót
budowlanych**

(Dz. U. z dnia 19 marca 2003 r.)

§ 10. Ogrodzenie terenu budowy wykonuje się w taki sposób, aby nie stwarzało zagrożenia dla ludzi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 1,5 m.

§ 113. 2. Odległość najbardziej oddalonego stanowiska pracy od pionu komunikacyjnego rusztowania nie powinna być większa niż 20 m, a między pionami nie większa niż 40 m.

4. W przypadku odsunięcia rusztowania od ściany ponad 0,2 m należy stosować balustrady, o których mowa w § 15 ust. 2, od strony tej ściany.

§ 121. 1. Równoczesne wykonywanie robót na różnych poziomach rusztowania jest dopuszczalne, pod warunkiem zachowania wymaganych odstępów między stanowiskami pracy.

2. W przypadkach innych, niż określone w ust. 1, odległości bezpieczne wynoszą w poziomie co najmniej 5 m, a w pionie wynikają z zachowania co najmniej jednego szczelnego pomostu, nie licząc pomostu, na którym roboty są wykonywane.

§ 133. 1. Osoby przebywające na stanowiskach pracy, znajdujące się na wysokości co najmniej 1 m od poziomu podłogi lub ziemi, powinny być zabezpieczone przed upadkiem z wysokości w sposób, o którym mowa w § 15 ust. 2.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do przejść i dojść do tych stanowisk oraz do klatek schodowych.

§ 151. 1. Jeżeli wykop osiągnie głębokość większą niż 1 m od poziomu terenu, należy wykonać zejście (wejście) do wykopu.

2. Odległość pomiędzy zejściami (wejściami) do wykopu nie powinna przekraczać 20 m.

§ 169. Tymczasowa obudowa wykopów i wyrobisk podziemnych nie powinna być eksploatowana dłużej niż 2 lata, jeżeli projekt zabezpieczeń nie przewiduje inaczej.

§ 194. Roboty ciesielskie z drabin można wykonywać wyłącznie do wysokości 3 m.

§ 21. 1. Strefę niebezpieczną, w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, ogradza się balustradami, o których mowa w § 15 ust. 2.

§ 50. 2. Stanowiska pracy obróbki kamieni oddalone od siebie o mniej niż 3 m zabezpiecza się ekranami o wysokości co najmniej 2 m.

§ 79. 1. Pomosty lub rampy, przeznaczone do przejazdu pojazdów i sprzętu, powinny być szersze o 1,2 m od pojazdów i zabezpieczone barierami ochronnymi oraz zawierać prowadnice dla kół pojazdów.

§ 85. Drogi dla wózków i taczek umieszczone nad poziomem terenu powyżej 1 m powinny być zabezpieczone w sposób określony w § 15 ust. 2.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ